دەروونزانی پەروەردەیی

علم النفس التربوي

Educational Psychology

کۆلیژی پەروەردە

ئامادە کردنی

پ . ی . د. دیار جەباری

diyar.sadeq@su.edu.krd

پێناسەی دەروونزانی (علم النفس)

- بە شێوەی جیاجیا پێناسە کراوە...
- هەر کەس (پێناسەکەی)بەپێ ی فەلسەفەو بیروباوەڕەکەی...

وەك :

- ئەو زانستەیە کە توێژینەوەی ژیری (عقل)ی مرۆڤـ دەکات...
- هەندێك دەڵێن بریتییە لە لێکۆڵینەوەو زانینی دەروونی مرۆڤـ...
- گونجاوترین پێناسەی دەروونزانی ئەوەیە کە دەڵێت:

توێژینەوەی زانستی رەفتاری مرۆڤــە بۆ گونجان لەتەك ژینگە

....

کەواتە ...ڕەفتار – ڕەوشت – هەڵسوکەوت ..چی یە ؟

diyar.sadeq@su.edu.krd

ڕەفتار – ڕەوشت – هەڵسوکەوت

هەموو چالاکی و پرۆسێك مرۆڤـ پێی هەڵدەستێت

3 لایەنی هەیە

ژیری (عقلی)

وەك ...

هەست کردن،

یاد کردنەوە،

بیر کردنەوە،

لێك دانەوە،

پێش بینی کردن

هەڵچوونی

وەك ...

توورەبوون،

خۆشەویستی،

ڕق و کینە،

دڵەڕاوکێ،

ترس،

حەزو ئارەزوو...

جووڵەیی

وەك ...

نووسین،

ڕۆیشتن،

قسە کردن،

سواربوونی ماشێن،

چاپ کردن ،

راکردنو بازدان...

diyar.sadeq@su.edu.krd

پێناسەی دەرونزانی پەروەردەیی

1- توێژینەوەی ڕەفتاری مرۆڤە لە هەڵوێستە پەروەردەییە هەمە جۆرەکان .

- هەڵوێستە پەروەردەییەکان ئەو کارلێکانەن کە لە (پۆل، تاقیگە ،کتێبخانە) ڕودەدات ..

2- پەیوەندی و کارلێکە لە نێوان ڕەگەزە پێکهێنەرەکانی پرۆسەی پەروەردەیی...وەك (مامۆستا – فیرخواز- پرۆگرام .....هتد) .

3- زانستێکە تیۆر و ئەنجامەکانی توێژینەوە دەروونییەکان لەپرۆسەی پەروەردە و فێرکردن بەکار دەهێنێت .

جیاوازی دەرونزانی و دەرونزانی پەروەردەیی

دەرونزانی

توێژینەوەی ڕەفتاری مرۆڤ

دەرونزانی پەروەردەیی

توێژینەوەی ڕەفتاری مرۆڤ لە هەڵوێستە پەروەردەییەکان..

- ڕەفتاری مرۆڤ لەناو پرۆسەی فێربون و فێرکردن .

diyar.sadeq@su.edu.krd

بابەت و بوارەکانی دەروونزانی پەروەردەیی

- پرۆسەی گەشەی مرۆڤ .
- فێربوون و فێرکردن
- ئامانجە پەروەردەیی یەکان .
- پاڵنەر (پێداویستی) و پێگەیشتن و ڕاهێنان .
- فیدباك .
- گواستنەوەی کاریگەری ڕاهێنان .
- جیاوازی تاکایەتی .
- پرۆسە عەقڵی یەکان .
- یادگە (میمۆری) ی مرۆڤ .
- بیرهاتنەوە و لەبیرچوونەوە .
- پێوانە و هەڵسەنگاندن .

diyar.sadeq@su.edu.krd

ئامانجە تایبەتی یەکانی دەرونزانی

کۆنترۆلکردن
(الضبط)
Control

دووبارە کردنەوە -یان - نەکردنەوەی ڕەفتار

پێشبینیکردن
(التنبؤ)
Prediction

کەی ، چی ؟

تێگەیشتن
(الفهم)
Understanding

چۆن، بۆچی

diyar.sadeq@su.edu.krd

یەكەم : تێگەیشتن

- وەڵامدانەوەی هەردوو پرسیاری (چۆن، كیف؟) ...و (بۆچی، لماذا؟) ئەو رەفتارو هەڵسوكەوتە دەبێت؟
- لێكدانەوەی دیاردە دەروونییەكانو چۆنێتی كار و رووداونیان..
- بۆ هێنانەدی ئەم ئامانجە و بۆ كۆ كردنەوەی زانیاری دەربارەی دیاردە دەروونییەكان ...پەنا دەبەین بۆ ئامرازەكانی پێوانەی وەك :

چاوپێكەوتن .....تێبینی ... راپرسی ...

diyar.sadeq@su.edu.krd

ئامانجەکانی دەروونزانی

دووەم : پێشبینی کردن (التنبؤ) (Predicting):

- توانای تاك لە پێشبینی کردنی رووداوو گۆڕانکاریەکانی داهاتوو.
- ئەم توانایە ...زۆربەی کات یونیکە ..(منفرد) ...
- پێویستی بە زانیاری‌و شارەزایی رابردووی سەیڤ کراوی ناو کۆئەندامی یادکردنەوە هەیە..
- بۆ ئەوەی لە رێگەی بەیەکەوە بەستنەوەی رابردوو و ئێستا، پێشبینی داهاتوو بکرێت

diyar.sadeq@su.edu.krd

سێیەم : كۆنترۆڵ كردن (الضبط) (Control):

دووبارە كردنەوە و دووبارە نەكردنەوەی رەفتار

- دەست نیشانكردنی بارەودۆخ ← <u>چۆنیەتی روودانی</u>

رەفتارەكان ↙ ↘ دیاریدەكان

مرۆڤـ ← سندوقی رەشە

كارتێكەرەكان ....رەوشتی یەكان (ئیسفەنج و شلە) ! ! !

diyar.sadeq@su.edu.krd

ئامانجەکانی دەروونزانی پەروەردەیی

1- (لایەنی تیۆری) : بەرهەمهێنانی مەعریفەی تایبەت بە پرۆسەی فێربوون و پەروەردە و تایبەتمەندییەکانی قوتابی و ڕێکخستنەوەی بەشێوەیەکی مەنهەجی کە ببێتە هۆی دروستکردنی تیۆر و بنەما و زانیاری پەیوەندیدار بە قوتابی و فێربوونەوە ...

2- (لایەنی پراکتیکی) : دارشتنەوەی ئەم مەعریفەیە تا مامۆستایان بتوانن بەکاری بهێنن و سوودی لێ ببینن لەژیانی پەروەردەیی خۆیان.

diyar.sadeq@su.edu.krd

پەیوەندی دەرونزانی پەروەردەیی بەلقەکانی دەرونزانی

- دەرونزانی پەروەردەیی : لقێکی پراکتیکی یە...
- دانەبڕاوە لە لقەکانی تری دەروونزانی...

1-دەروونزانی گەشە(علم النفس النمو) :

- د. گەشە، گرنگی دەدات بەدیراسەکردنی ئەوگۆڕانکاریانەی لە ڕەفتاری مرۆڤ ڕودەدەن لە قۆناغە جیاوازەکانی ژیانیدا.
- ئەم لقە گرنگی زیاتر دەدات بە قۆناغەکانی گەشەی منداڵ و هەرزەکاران، کە گرنگترین توێژە لەپرۆسەی پەروەردەییدا..
- (منداڵ و هەرزەکاران) خاڵی هاوبەش ..دەرونزانی پەروەردەییە.

diyar.sadeq@su.edu.krd

2- دەروونزانی کۆمەڵایەتی (علم النفس الاجتماعي):

- د.کۆمەڵایەتی : ئەو زانستەیە کە گرنگی دەدات بە دیراسە کردنی کارلێکی کۆمەڵایەتی لەنێوان تاك و گروپەکاندا..
- مامۆستا لەپرۆسەی پەروەردە وفێرکردن و مامەڵە دەکات لەگەڵ فێرخوازەکانی ..چ وەك تاك و وەکو گروپیش...

- خاڵی هاوبەش :

زانینی بنەماکانی ڕەفتاری بەکۆمەڵ ... کاریگەری لەسەرهەڵوێستی گروپەکان (فێرخوازان) وکاریگەری لەسەر قورسی و ئاسانی یان سەرکەوتن و پەکخستنی پرۆسەی پەروەردەیی هەیە. ...

diyar.sadeq@su.edu.krd

3- دەروونزانی گشتی (علم النفس العام):

- دەرووزنزانی پەروەردەیی لە شێوازی لێکۆڵینەوەدا ... بە دەروونزانی گشتی دەچێت، هەروەها لە ئامانجەکانیشیدا کە بریتییە لە تێگەیشتن و پێشبینیکردن و کۆنترل کردن بە دەروونزانی گشتی دەچێت .

4-دەروونزانی چارەسەری (علم النفس العلاجي)

- دەروونزانی پەروەردەیی روون کردنەوەی ئاڵۆزی کێشەکانی فێرخواز ...بۆ زیاتر نزيك بوونەوە لە چارەسەری کێشەکان فێرخواز ...
- خاڵی هاوبەش ...دەروونزانی و چارەسەر ....بە واتای چارەسەری دەروونی ....
- پەیوەندی دەرونزانی پەروەردەیی بەلقەکانی دەرونزانی تر

- خێزانی - ئاینی - سیاسی – ئیکۆنۆمی – تەکنەلۆژی – مەعریفی - پۆزەتیف- هونەری - ئاشتی ....هتد ...

diyar.sadeq@su.edu.krd